

LABIN
MATE BLAŽINE

NASILJE U ŠKOLI

**Komparativna analiza rezultata anketnog
ispitivanja učenika o učestalosti nasilja
2003.-2013.**

“Ten Years After”

**Mirjana Dobrić, prof. psiholog
Irena Crvak, prof. pedagog**

O “ljudskosti“ društva

“... Neko društvo je ljudsko i u onoj mjeri u kojoj se njegovi članovi - takvi kakvi jesu različiti-uzajamno i potvrđuju...”

M. Buber

“...Bit odgoja je poštovanje djeteta...”

Emerson

Što je agresivno ponašanje?

- povrijediti ili nanijeti bol drugom ljudskom biću koje to ponašanje pokušava izbjeći
- manjak kontrole u ponašanju
- naučeno ponašanje
- neravnoteža snage i moći

Vrste zlostavljanja

- **Verbalno** - nazivanje pogrdnim imenima, ruganje i omalovažavanje
- **Fizičko** - udaranje, guranje, rušenje, otimanje, uništavanje stvari
- **Socijalno** - ogovaranje, izbjegavanje, izoliranje, ignoriranje, širenje laži i glasina
- **Psihološko** - ismijavanje, neželjeni dodiri i komentari, ucjenjivanje, prijetnje i iznuđivanje novca

Što je zlostavljanje (bullying)?

- Oblik ponašanja koji traje duže vrijeme, ponavlja se i usmjereno je na istu osobu
- Namjerno, svjesno negativno postupanje
- Namjera da se drugog povrijedi i zastraši
- Nesrazmjer moći
- Ponašanje koje se ne može ničim opravdati
- Nasilje u kojem je učenik trajno i učestalo izložen negativnim postupcima jednog ili više učenika koji ga žele povrijediti, poniziti i izložiti neugodnostima

Zlostavljanje nije

- Jednokratni incident
- Prijateljska razmirica ili nesporazum
- Slučaj ili pogreška
- Nenamjerno nanošenje boli
- Prijateljsko zadirkivanje
- Nasilno rješavanje sukoba između prijatelja iste moći

Cilj istraživanja

- Ispitati kvalitetu međusobnih odnosa mladih i percepciju školskog ozračja kroz poticanje svjesnosti da obrate pažnju na zadovoljenje svojih potreba i na zadovoljenje potreba drugih na prihvatljiv i odgovoran način.
- Poučavati, razumjeti i prihvatiti činjenice da kvalitetan odnos znači vjerovati, podržavati, pregovarati ohrabrivati, poticati, slušati, poštovati i prihvaćati drugo ljudsko biće.
- Razmišljati i djelovanje u smjeru stvaranja zdravijeg i humanijeg ozračja u kojemu se odgajaju mladi
- Evaluacija procesu stvaranja humanijeg ozračja u školi kroz 10 godina

Problemi

- Ispitati učestalost i najzastupljenije oblike nasilja u školi
- Kako se učenici osjećaju uoči odlaska u školu i za vrijeme boravka u školi i koji su razlozi za to
- Ispitati procjenu odnosa učenika u razredu
- Ispitati koliko učenika sebe doživljava kao žrtvu nasilja
- Što učenici poduzimaju kao žrtve nasilja

Problemi

- Ispitati procjenu učenika u kojoj mjeri i kada ispoljavaju nasilne oblike ponašanja
- Ispitati stavove učenika o nasilju u školi
- Ispitati mišljenje učenika o uzrocima nasilnog ponašanja
- Ispitati procjenu učestalosti nasilnog ponašanja u školi
- Ispitati prijedloge mjera za suzbijanje nasilja u školi
- Komparirati rezultate sa rezultatima anketnog ispitivanja iz 2003. prema navedenim problemima

Metoda i postupak

Uzorak

- > mladi u dobi od 15 do 18 godina
(1., 2. i 3.razredi Srednje škole Mate Blažine Labin)
- > ukupno obuhvaćeno 133 učenika

Metoda

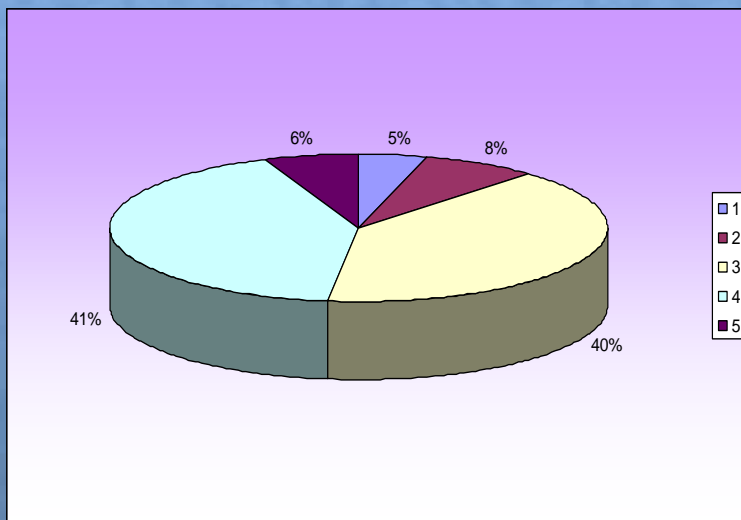
- > anketa sa 14 pitanja koja se odnose na ispitivanje učestalosti, pojavnih oblika i uzroka nasilja u školi

Postupak

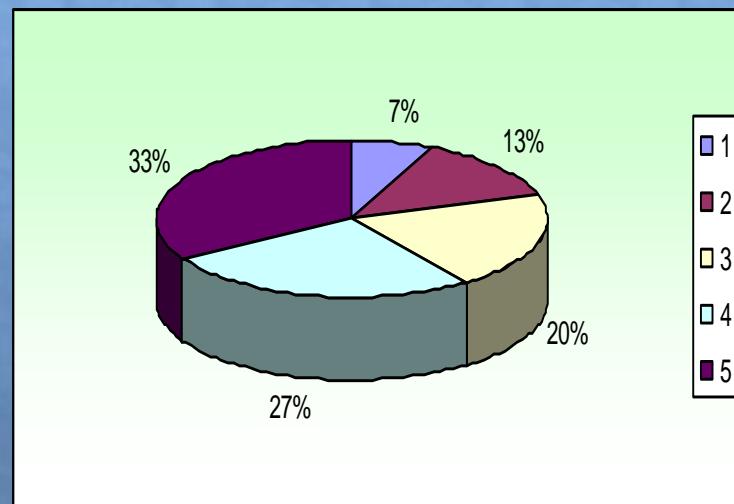
- > anketa popunjavana anonimno 10 minuta

Obrada rezultata

2013.

2003.

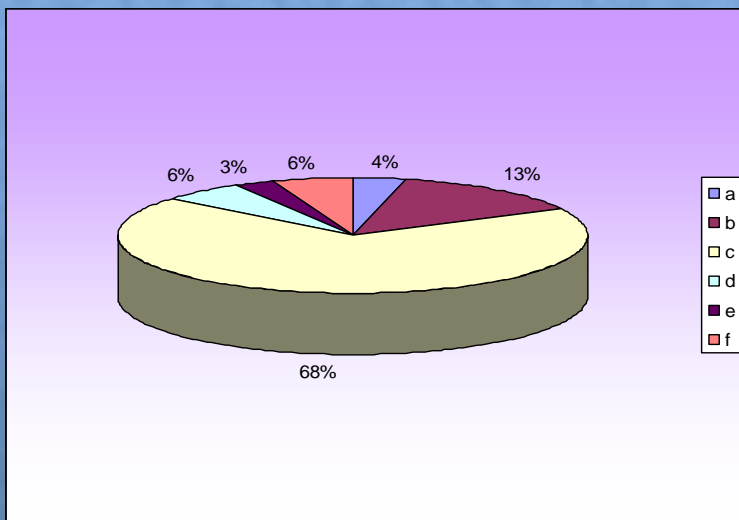
**1. Vrijeme provedeno u školi za tebe je
(na skali od 1 - 5, zaokruži odgovor)**

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

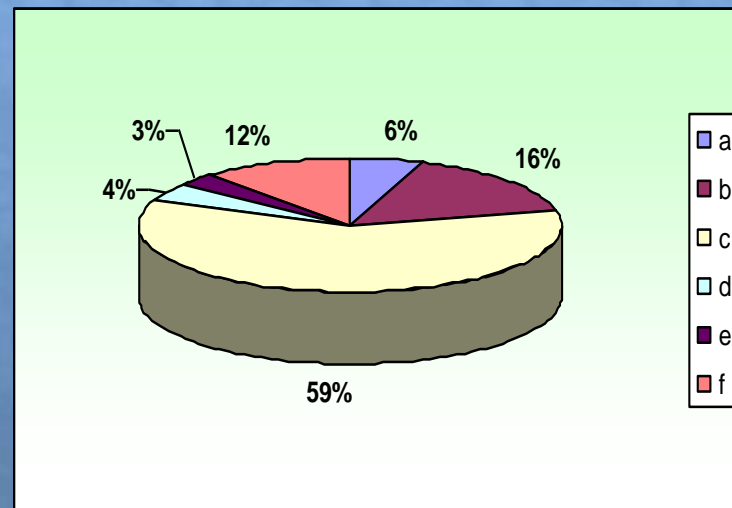
NEUGODNO

JAKO UGODNO

2013.

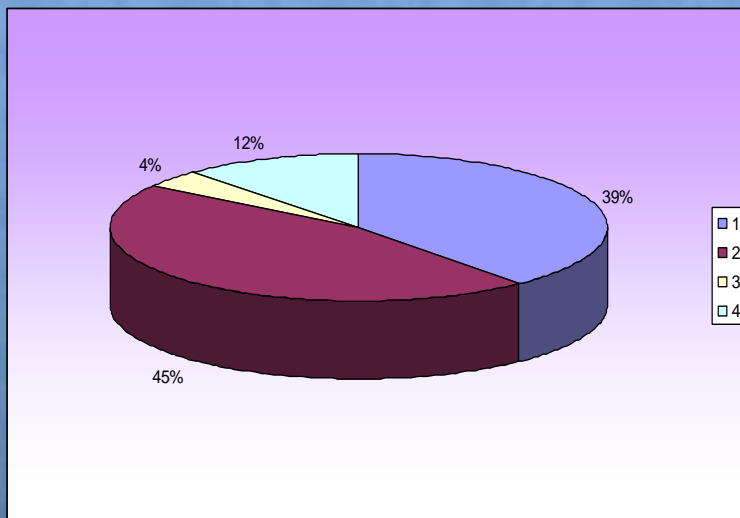
2003.

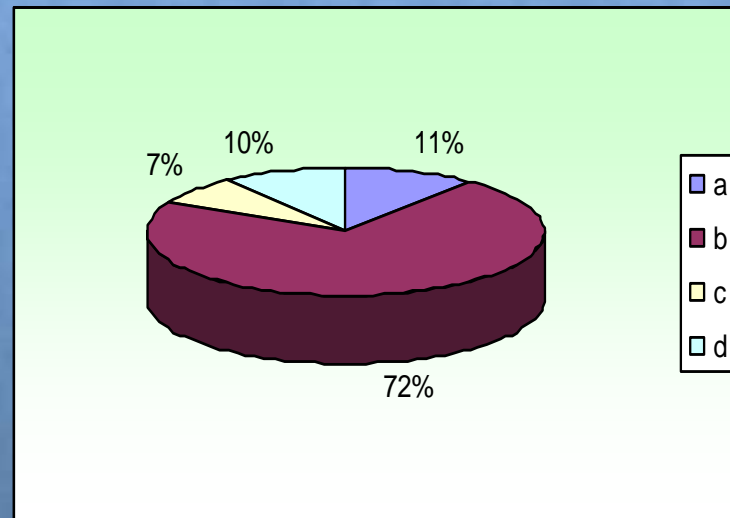
2. Kako se osjećaš ujutro prije odlaska u školu?

- a) vrlo ugodno - veselim se odlasku u školu**
- b) ugodno - očekuje me uobičajeni redni dan**
- c) uobičajeno - "što se mora - mora se"**
- d) osjećam laganu napetost**
- e) osjećam strah i tjeskobu**
- f) nešto drugo**

2013.

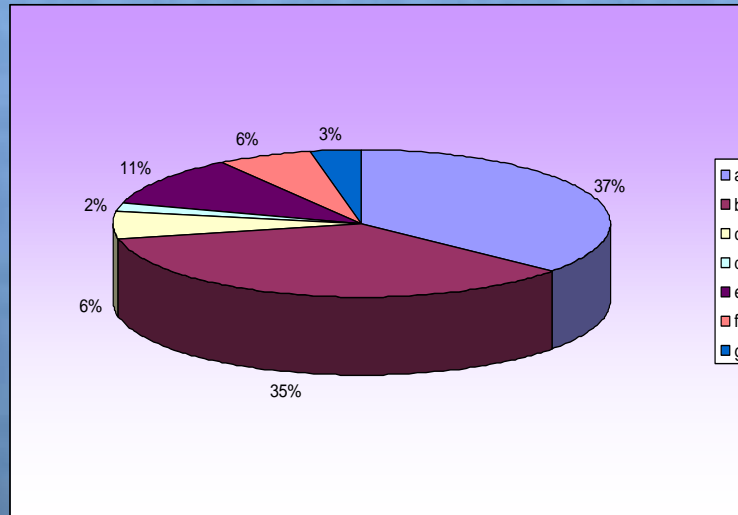
2003.

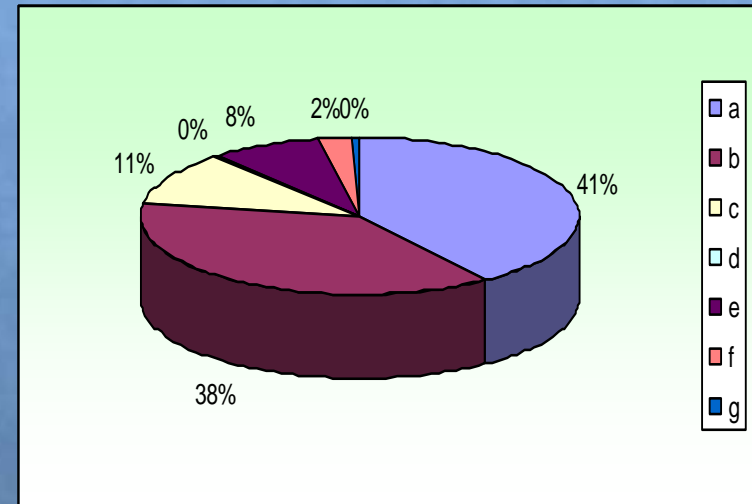
3. Ako ujutro prije odlaska u školu osjećaš strah i tjeskobu, kako se to očituje?

- a) kroz tjelesne reakcije - jutarnje mučnine, probavne smetnje, glavobolja, bolovi u želucu
- b) kroz želju da ne odem u školu
- c) kroz neodlazak u školu
- d) nešto drugo

2013.

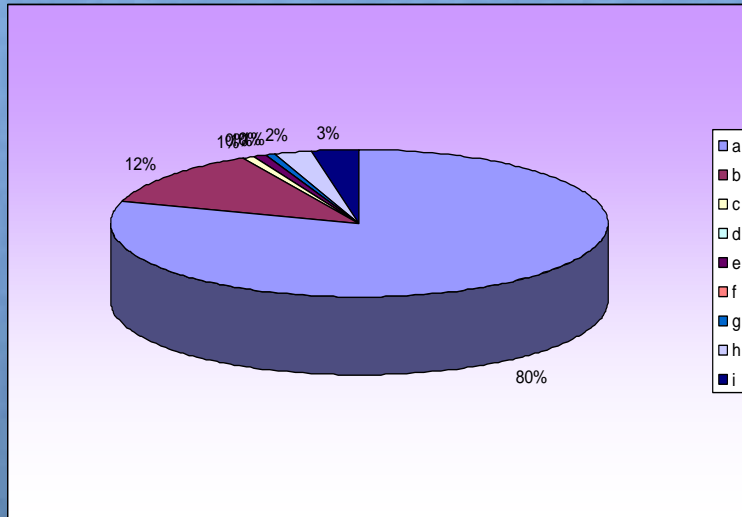
2003.

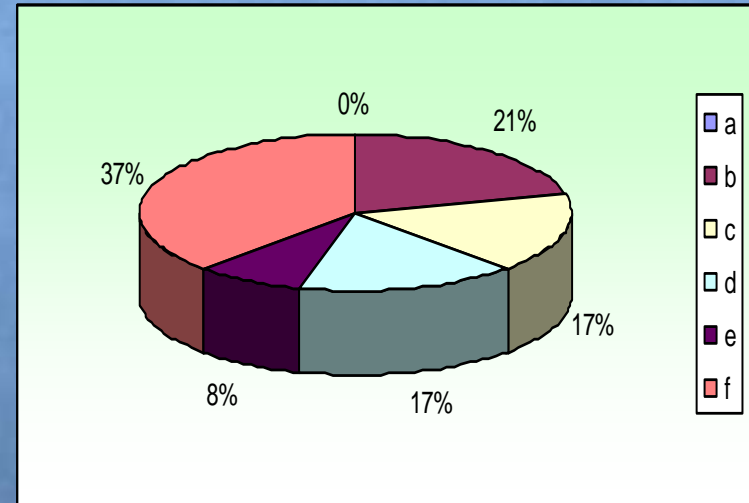
4. Ukoliko osjećaš neugodu, strah ili tjeskobu prilikom odlaska u školu navedi razloge koji su po tvome mišljenju uzrok takvom stanju

- a) preopterećenost školskim obavezama**
- b) strah od ispitivanja i ocjenjivanja**
- c) nekvalitetan odnos nastavnik – učenik**
- d) obiteljski problemi**
- e) osobni problemi**
- f) nekvalitetan odnos između učenika u tvom okruženju , nema prijateljske atmosfere**
- g) osjećam se žrtvom nasilja pojedinih učenika**

2013.

2003.

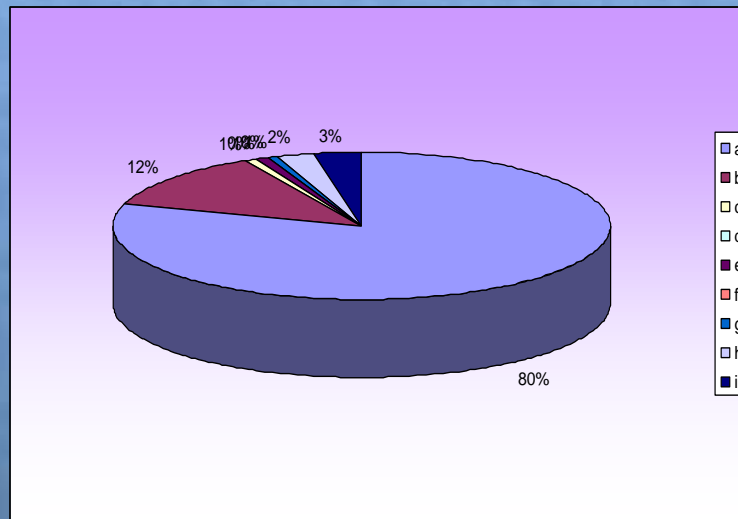
5. Procjeni odnos ostalih učenika prema tebi

- a) Učenici se ponašaju prijateljski i srdačno 80 %
- b) ponašaju se učtivo, ali bez prijateljskog odnosa 12%
- c) Ignoriraju me 1%
- d) Optužuju me, vrijeđaju i kritiziraju 0%
- e) Naređuju mi i zahtjevaju podređenost 1%
- f) Neprestano me zadirkuju 0%
- g) Uzimaju i uništavaju mi stvari 1%
- h) Izruguju i ogovaraju me 2%
- i) Naguravaju me, udaraju i čupaju 3%

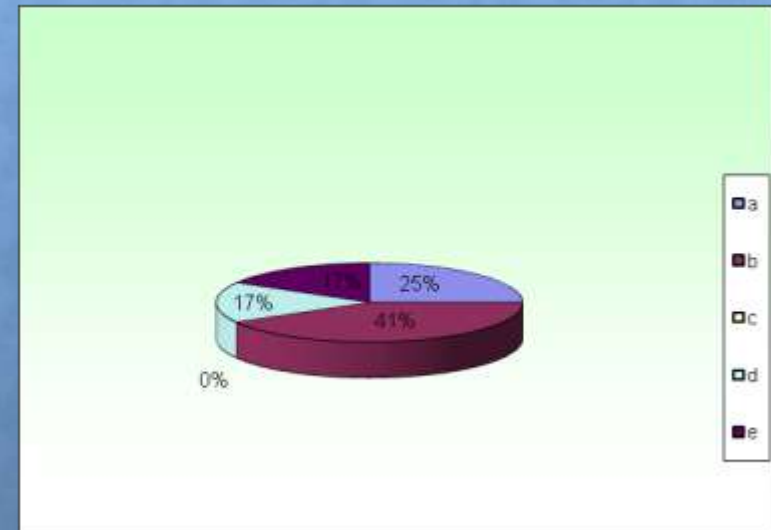
Razlozi procjene nekvalitetnog odnosa (2003)

- a) učenici u razredu me ignoriraju 17%
- b) učenici me neprestano zadirkuju 21%
- c) učenici se izruguju i ogovaraju me 17%
- d) učenici me optužuju, vrijeđaju i kritiziraju 17%
- e) učenici mi naređuju i zahtijevaju podređenost 8%
- f) nešto drugo 37%

2013.

2003.

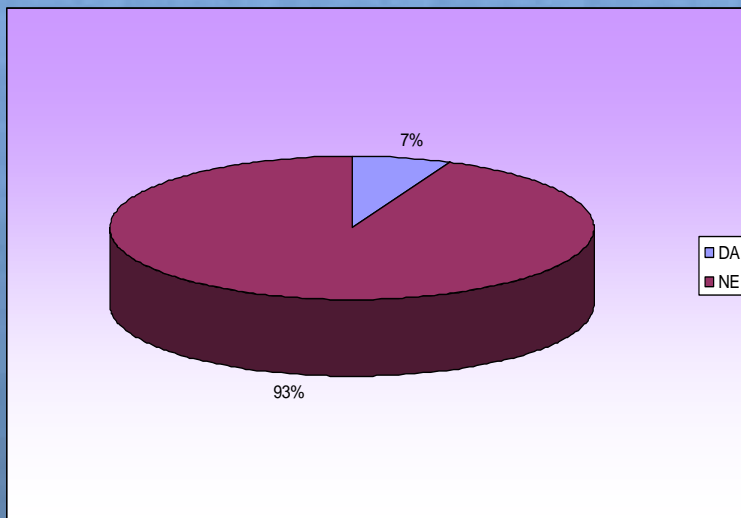
5. Procjeni odnos ostalih učenika prema tebi

- a) Ponašaju se prijateljski i srdačno
- b) Ponašaju se učtivo, ali nema prijateljskog odnosa
- c) Ignoriraju me 1%
- d) Optužuju me, vrijeđaju i kritiziraju 0%
- e) Naređuju mi i zahtjevaju podređenost 1%
- f) Neprestano me zadirkuju 0%
- g) Uzimaju i uništavaju mi stvari 1%
- h) Izruguju i ogovaraju me 2%
- i) Naguravaju me, udaraju i čupaju 3%

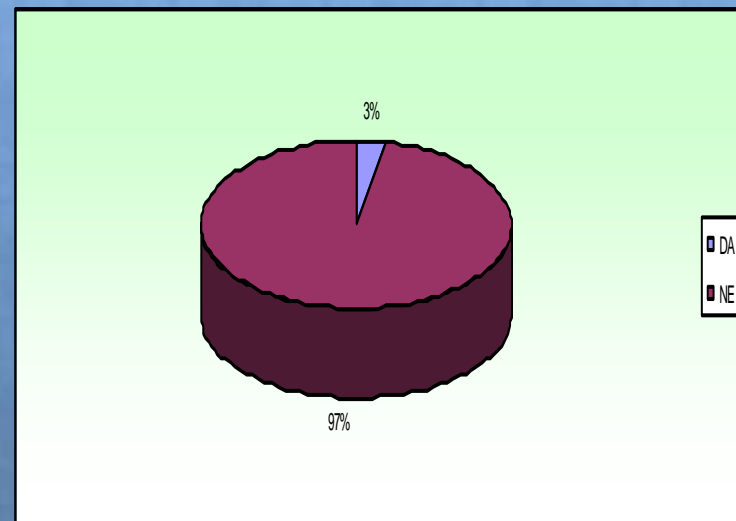
Razlozi zbog kojih se osjećaju žrtvom (2003)

- a) Naguravaju me, udaraju i čupaju 25%
- b) Uzimaju i uništavaju stvari 41%
- c) Ucjenjuju i iznuđuju novac
- d) Fizički sam ozljeđivan od strane ostalih učenika 17%
- e) Nešto drugo 17%

2013.

2003.

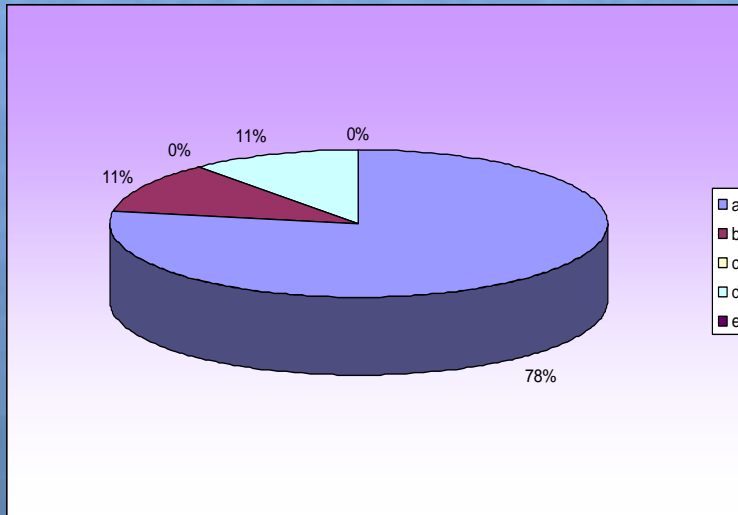

6. Da li se ti smatraš žrtvom nasilja u školi?

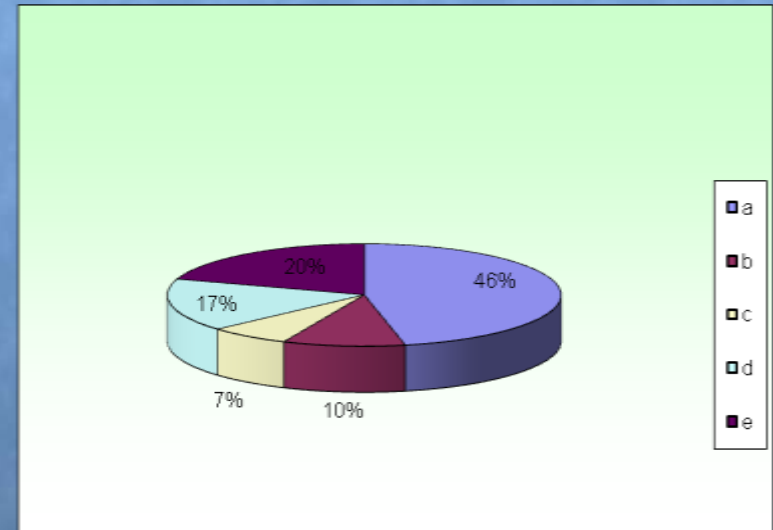
DA

NE

2013.

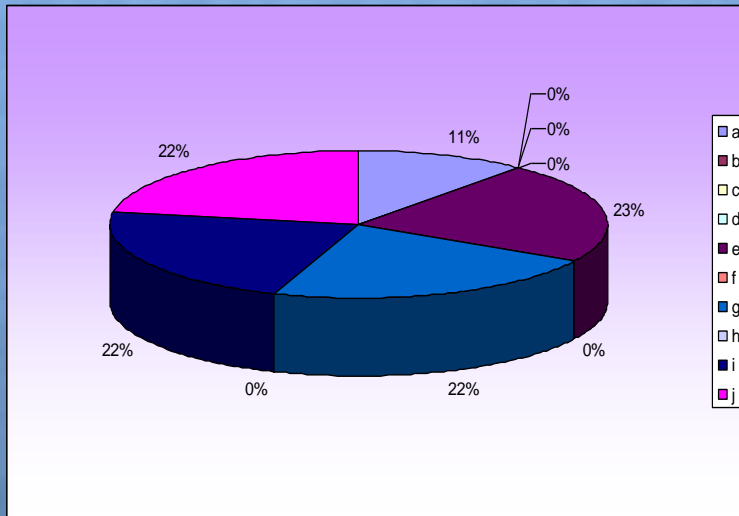
2003.

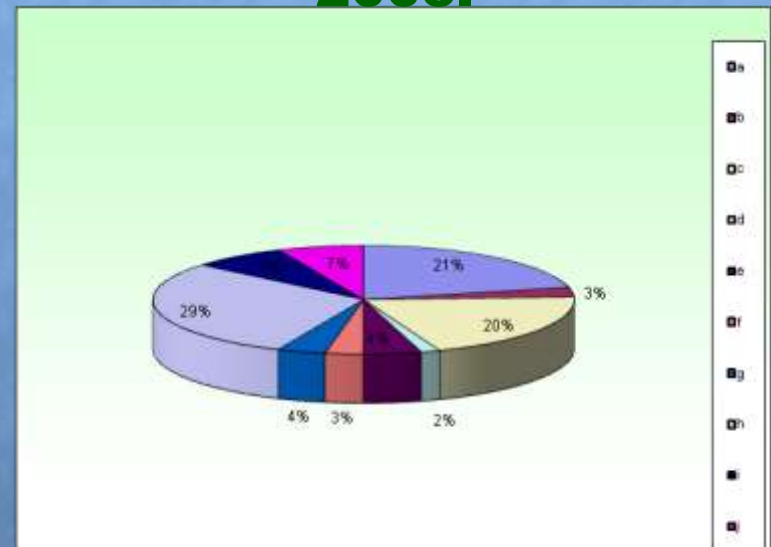
6. Ako se smatraš žrtvom nasilja u školi navedi koje osobe su se prema tebi ponašale nasilno

- a) pojedini učenici iz mog razreda**
- b) pojedini učenici iz ostalih razreda**
- c) učenici koje srećem na putu do škole**
- d) učenici s kojima putujem (ako putuješ autobusom)**
- e) nešto drugo**

2013.

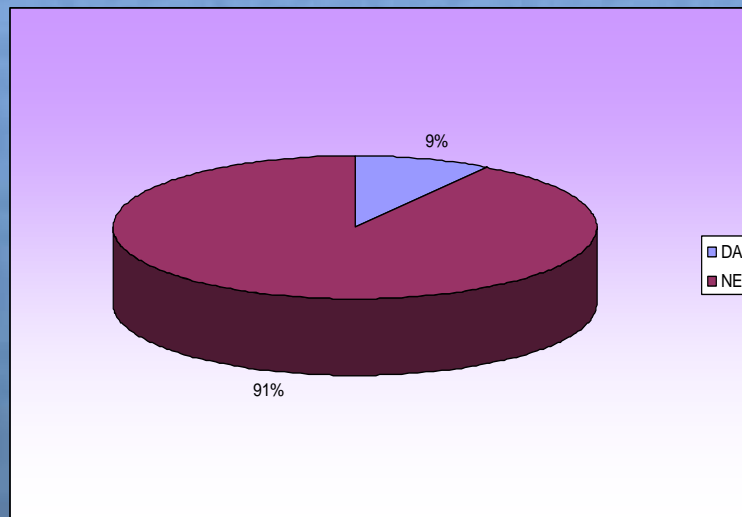
2003.

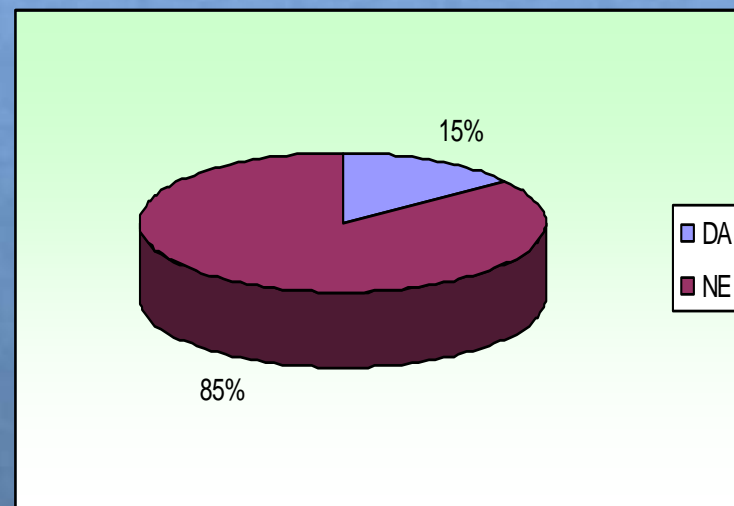
7. Ako se smatraš žrtvom bilo kojeg oblika nasilnog ponašanja od strane ostalih učenika, što ti poduzimaš da riješiš tu situaciju?

- a) razgovaram s osobom koja se nasilnički ponaša prema meni
- b) o tome razgovaram s ostalim učenicima
- c) razgovaram s roditeljima
- d) razgovaram s razrednikom
- e) razgovaram sa psihologom ili pedagogom škole
- f) razgovaram s ravnateljem škole
- g) razgovaram s liječnikom
- h) razgovaram s najboljim prijateljem ili prijateljicom
- i) ne razgovaram o tome jer me je strah posljedica
- j) nešto drugo

2013.

2003.

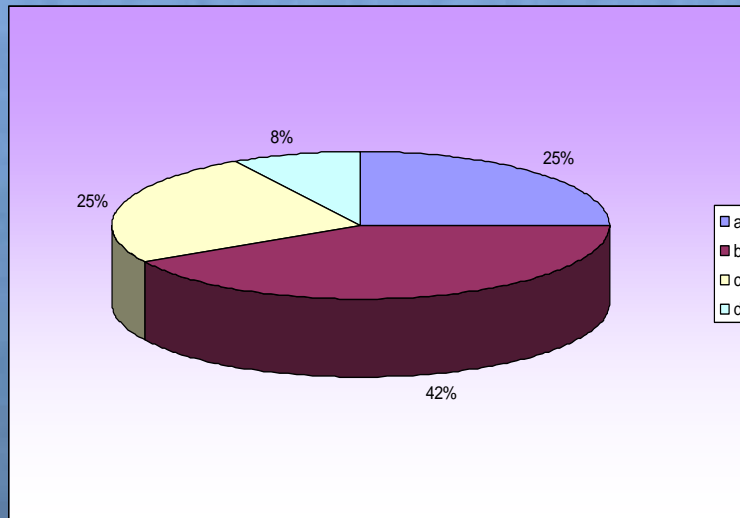

8. Da li se ti ponašaš nasilno prema nekom učeniku u bilo kojem obliku navedenom u 5. pitanju?

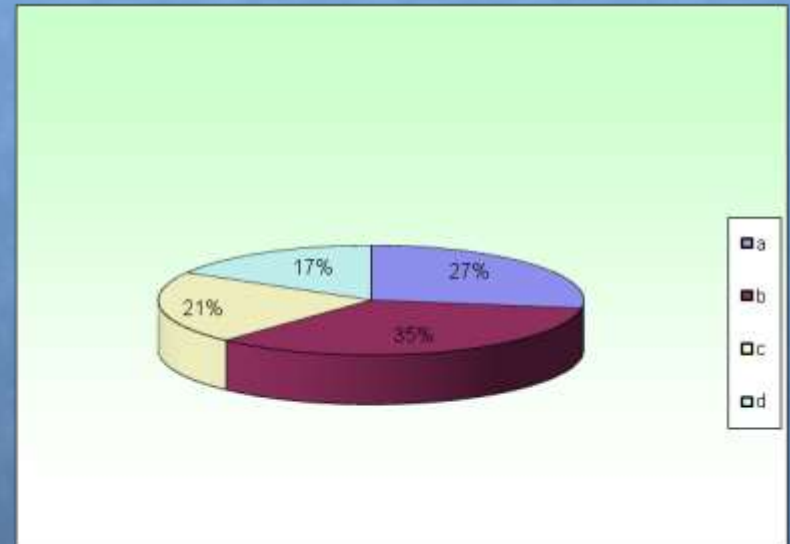
DA

NE

2013.

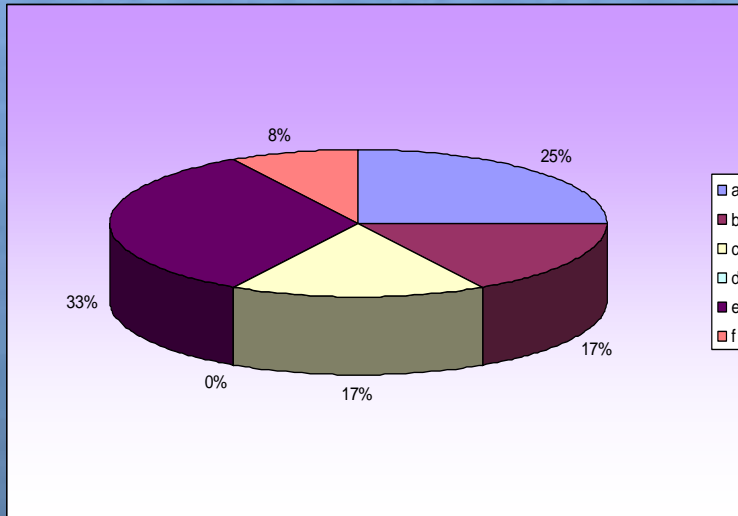
2003.

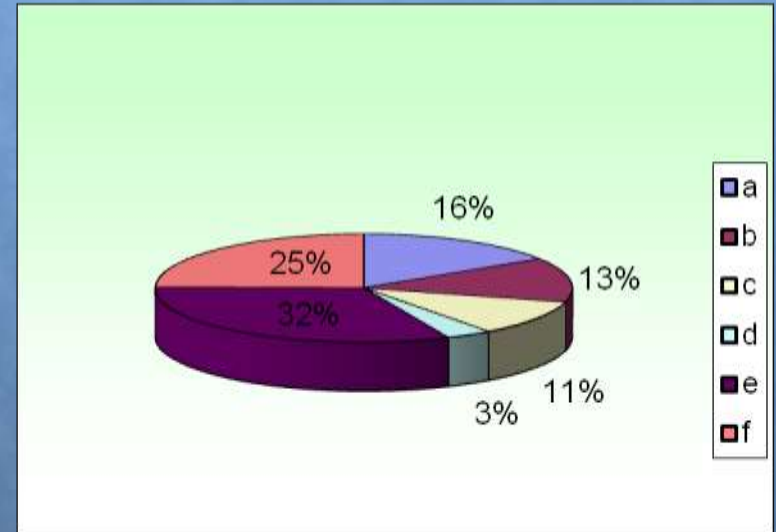
9. Ako DA, navedi u kojim situacijama to činiš?

- a) kada izražavam netrpeljivost prema drugoj osobi**
- b) kada se branim**
- c) kada gubim kontrolu i ne mogu se savladati**
- d) nešto drugo**

2013.

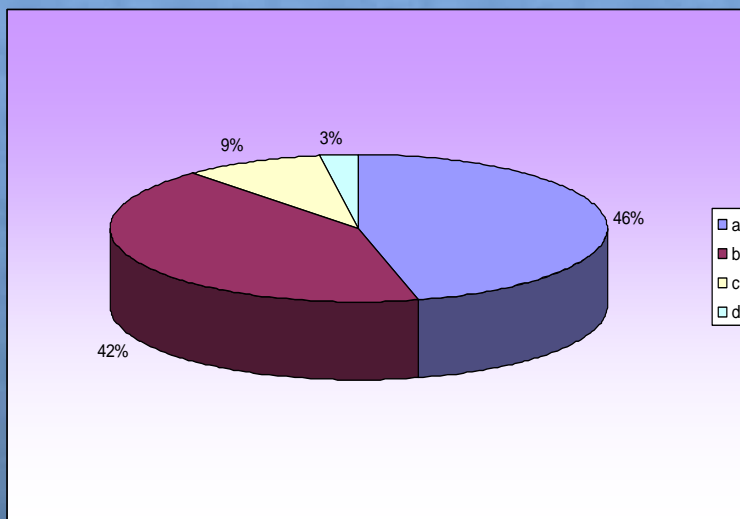
2003.

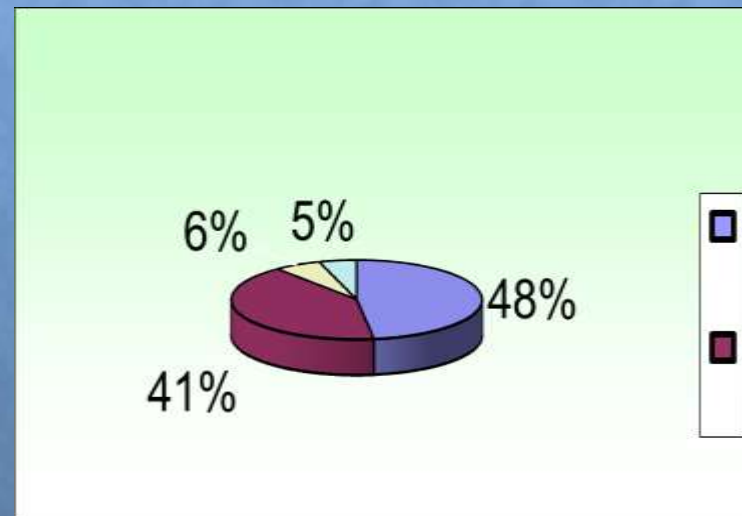
10. Kako se pri tome osjećaš?

- a) osjećam se moćno i važno
- b) osjećam zadovoljstvo kad je sve po mom
- c) takvim ponašanjem smanjujem osobnu napetost i nezadovoljstvo
- d) osjećam se prihvaćenim od strane mojih prijatelja koji nasilnim ponašanjem rješavaju različite situacije
- e) osjećam se neugodno, ali to je jedini način da obranim sebe
- f) nešto drugo

2013.

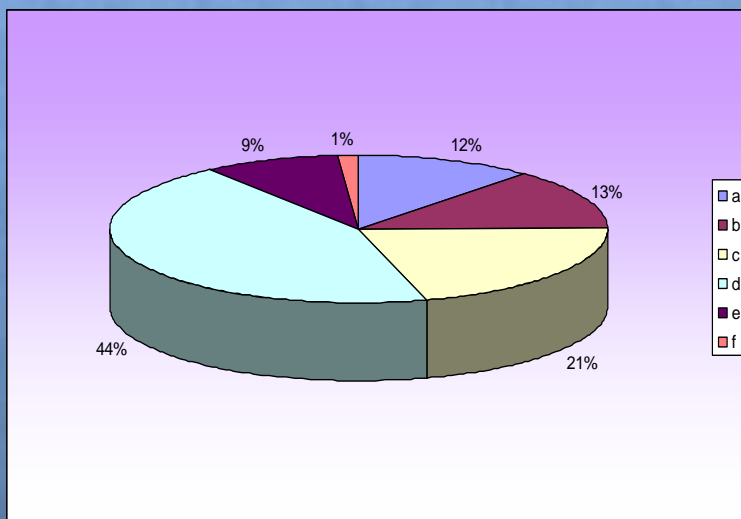
2003.

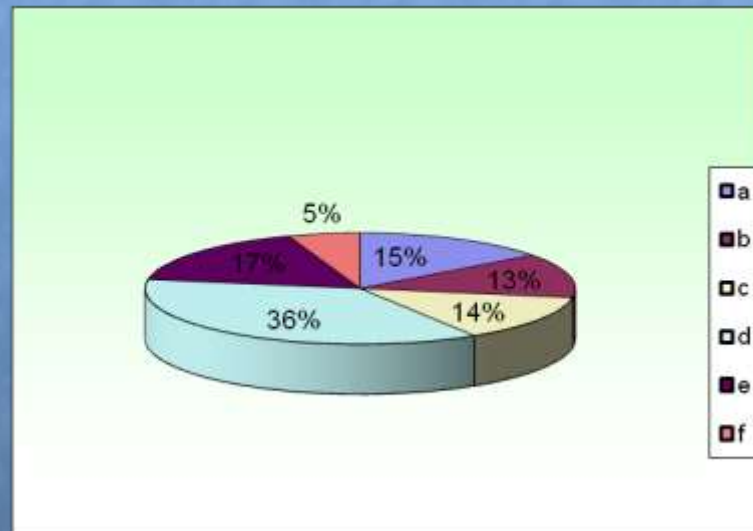
11. Kakav je tvoj stav općenito o nasilnom ponašanju u školi?

- a) osuđujem nasilno ponašanje u školi bez obzira na razloge nasilnog ponašanja**
- b) osuđujem nasilno ponašanje ukoliko se radi o napadu na drugu osobu, a ne kada se osoba brani**
- c) smatram da nasilno ponašanje u školi nije pojava koju bi trebalo posebno suzbijati**
- d) nešto drugo**

2013.

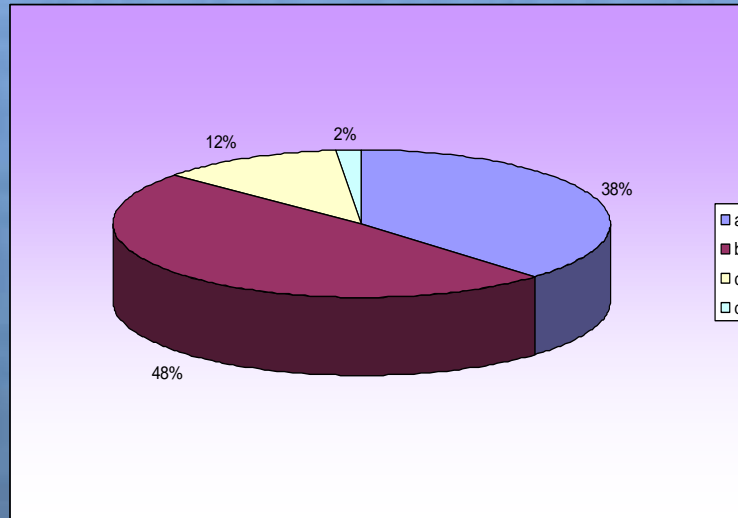
2003.

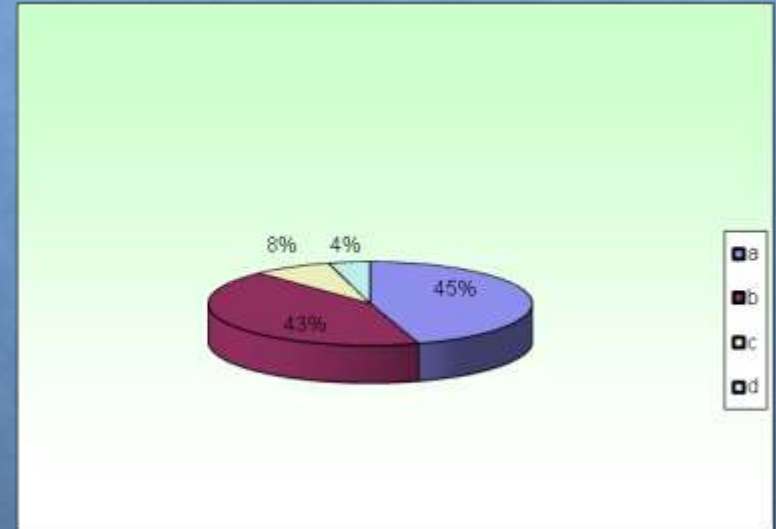
12. Što misliš koji su uzroci nasilnog ponašanja u školi?

- a) preopterećenost školskim obavezama**
- b) nekvalitetan odnos nastavnik - učenik**
- c) nekvalitetan odnos roditelj - dijete**
- d) osobni problemi učenika**
- e) nedostatak vještina u ophođenju s drugim ljudima**
- f) nešto drugo**

2013.

2003.

13. Što misliš o učestalosti nasilnog ponašanja učenika u školama?

- a) nasilno ponašanje je u školi svakodnevna pojava koju treba suzbiti**
- b) u školi se nasilno ponašanje događa povremeno
pa to ne iziskuje provođenje posebnih mjera**
- c) nasilnog ponašanja u školi nema**
- d) nešto drugo**

14. Ukoliko misliš da je učestalost nasilnog ponašanja svakodnevna pojava što bi se moglo učiniti da se nasilno ponašanje u školi smanji?

• razgovor	razgovor
• stroža pravila	kazne, ukori
• "soba za bijes"	oštre mjere
• izbacivanje iz škole	isključenja iz škole
• Zaštitari	
• kamere u školi	
• bolji uvjeti za rad	

Zaključci

1. Učenici se u školi osjećaju ugodnije nego 2003.
2. Emocije prije odlaska u školu kreću se od uobičajenih do vrlo ugodnih, manji postotak učenika osjeća napetost i strah
3. Smanjila se želja da se zbog straha i tjeskobe ne ide u školu, a povećale su se tjelesne smetnje (psihosomatske)
4. Najveći razlozi neugode učenika u školi su preopterećenost školskim obavezama i strah od ispitivanja i ocjenjivanja
5. Poboljšala se kvaliteta odnosa nastavnik-učenik
6. Većina učenika smatra da su odnosi u razredu kvalitetni (prijateljski i srdačni)

Zaključci

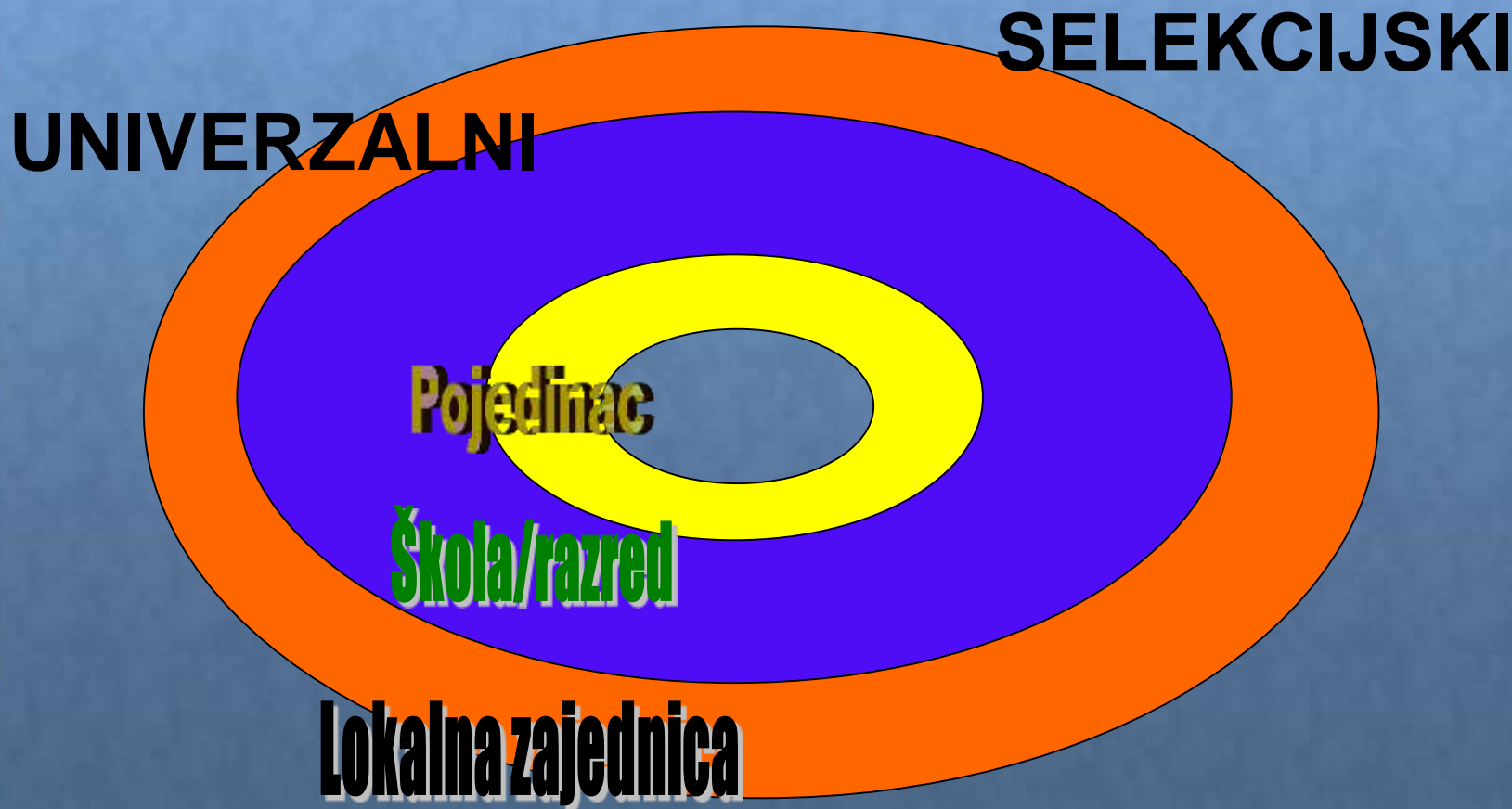
7. Manji broj učenika koji odnose u razredu smatraju nekvalitetnim navode negativne oblike ponašanja koji se manifestiraju kroz verbalno i psihološko nasilje
8. Manji broj učenika koji su procjenili da su žrtve nasilja kao razloge navode verbalnu i fizičku agresiju.
9. Velika većina učenika se ne smatra žrtvom nasilja
10. Učenici –žrtve nasilja ističu kao nasilnike učenike unutar razreda (2013.)
11. Nasilnika je podjednako unutar i izvan razreda (2003.)
12. Promjenile su se osobe s kojima bi učenici razgovarali o iskustvima nasilja - 2003. to su bili roditelji i prijatelji, a 2013. to su pedagog, psiholog i liječnik.

Zaključci

13. Nasilni oblici ponašanja smanjili su se za 6 %.
14. Nasilje se najčešće dešava u situacijama obrane.
15. 90% učenika osuđuje nasilno ponašanje, ali se dijele na dvije kategorije: polovica osuđuje nasilje bez obzira na razloge, a polovica ne osuđuje nasilje u koliko se osoba brani od nasilnika
16. Pogoršali su se odnosi roditelj-dijete, učenici imaju više osobnih problema, a poboljšali su komunikaciju s drugim ljudima
17. Smanjila se učestalost nasilnog ponašanja u školi, a povećao se broj povremenih oblika nasilničkog ponašanja koji ne iziskuju provođenje posebnih mjera
18. U predlaganju mjera za smanjenje nasilničkog ponašanja 2003. učenici su bili kreativniji, jer su percipirali da je problem nasilja u školi bio veći

PROGRAMI PREVENCIJE U ŠKOLI

Razine aktivnosti

Što škola čini na razini pojedinca/grupe?

Obaveze škole (prema Protokolu o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima...) - ravnatelj, stručni suradnici i razrednici

- Zaustavljaju i prekidaju nasilničko ponašanje prema učeniku, po potrebi uključuju policiju i liječnike
- Razgovaraju s učenikom - žrtvom nasilja i pružaju mu stručnu pomoć i podršku
- Roditelje uključuju u savjetodavne i stručne oblike pomoći
- Razgovaraju sa drugom djecom sa ciljem prikupljanja detaljnih informacija o slučaju
- Nude oblike pomoći i s djecom koja su svjedočila nasilju
- Razgovaraju i s učenikom koji je počinio nasilje, ukazuju na štetnost takvog ponašanja i potiču ga na promjenu
- Po potrebi izvještavaju Centar za socijalnu skrb i policiju
- Roditelje učenika koji je počinio nasilje upoznavaju sa događajem, upućuju na savjetodavnu i stručnu pomoć

Što škola čini na razini razreda/škole?

- Potičemo primjerene oblike ponašanja – pomoć, podrška, empatija, odgovornost, savjesnost, briga, razumijevanje
- Kontinuirano surađujemo (profesori, roditelji i učenici)
- Razgovaramo o različitim pristupima problemu i mogućim posljedicama svakog pristupa
- Uključujemo učenike u različite školske i međunarodne projekte i izvannastavne aktivnosti koje se provode u školi
- **VAŽNO JE UČEŠĆE I DOSLJEDNOST SVIH**

Oснаžujemo važne socijalne vještine

- Potičemo socijalne vještine koje su važne za održavanje dobrih odnosa učenika sa vršnjacima:
- **SVIJEST O SEBI - znati** svoje dobre strane, prepoznati osjećaje
- **RAZUMJETI DRUGE - razviti** suosjećanje, naučiti gledati iz tuđe pozicije
- **RAZUMJETI VLASTITU PRIRODU - znati** upravljati osjećajima, postavljati ciljeve, znati se suočavati s preprekama
- **DONOSITI ODGOVORNE ODLUKE - naučiti** promisliti o posljedicama svojih djela za sebe i za druge
- **GRADITI ZDRAVE ODNOSI - reći** “ne” negativnom pritisku vršnjaka, konstruktivno rješavati sukobe, koristiti asertivnu komunikaciju

Što činimo zajedno na razini lokalne zajednice - Grada Labina?

- **Stručni tim za mlade Grada Labina**
 - inicira, potiče i realizira niz aktivnosti s ciljem sprečavanja rizičnih oblika ponašanja
- **Suradnjom roditelja, škole i lokalne zajednice - Grada Labina** nastojimo stvarati zdravije, poticajnije i humanije okruženje kako bi mladi izabrali društveno odgovorno ponašanje

**KLJUČNE STRATEGIJE INTERVENCIJE
TEMELJE SE NA POUČAVANJU
VRIJEDNOSTI KAO ŠTO SU SIGURNOST,
ALTRUIZAM, POŠTOVANJE,
SUOSJEĆANJE I UVAŽAVANJE,
POTICANJU POZITIVNIH POTENCIJALA
KROZ PROMICANJE POZITIVNOG
RAZVOJA I POZITIVNIH VRIJEDNOSTI
MLADIH.**

I za kraj...